

Exam. Code : 103206

Subject Code : 1196

B.A./B.Sc. 6th Semester

PUBLIC ADMINISTRATION

(Development Administration)

(With Special Reference to Punjab)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

SECTION—A

Note :— Question 1 is compulsory. Attempt any 8 questions of 2 marks each. Answer to each question should be in about 50 words. Total weightage of this section is 16 marks.

1. (a) Define Development Administration.
- (b) Describe two features of developed countries.
- (c) Why is India regarded as a Mixed Economy ?
- (d) What is the full form of NITI *Ayog* and when was it formed ?
- (e) What is the composition of National Development Council ?
- (f) What constitutes Parliamentary control over Public Sector in India ?
- (g) Write two features of department.

- (h) What do you understand by PPP (Public and Private Partnership) ?
- (i) Mention two main welfare measures for Women by the Punjab Govt.
- (j) Write two points of important role of Voluntary Agencies in Social Welfare.

SECTION—B

Note :— Attempt any 6 questions by selecting at least one question out of each unit. Each question is of 14 marks. Total weightage of this section is 84 marks.

UNIT—I

2. Describe the scope of Development Administration. What is the significance of Development Administration ?
3. Discuss the Mixed Economy Model and its rationale in the present times.

UNIT—II

4. Discuss the role and functions of NITI *Ayog* of India.
5. Describe the district level planning machinery in your State.

UNIT—III

6. Write a detailed note on the evolution and expansion of Public Sector in India.
7. Describe the main features of New Economic Policy, 1991.

UNIT—IV

8. Discuss various welfare measure for Scheduled Castes in Punjab.
9. Describe the main functions of Central Social Welfare Board.

(Punjabi Version)

ਭਾਗ—ੳ

ਨੋਟ :— ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਅੱਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 50 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ। ਇਸ ਭਾਗ ਦੀ ਕੁਲ ਵੇਟੇਜ 16 ਅੰਕ ਹੈ।

1. (ੳ) ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
 - (ਅ) ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
 - (ੲ) ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰਤ ਆਰਥਿਕਤਾ ਕਿਉਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?
 - (ਸ) ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ ਦਾ ਪੂਰਾ ਰੂਪ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਗਠਨ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ?
 - (ਹ) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਕਾਸ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀ ਹੈ ?
 - (ਕ) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਸੰਸਦੀ ਕੰਟਰੋਲ ਕੌਣ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ?

- (ਖ) ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਦੋ ਫੀਚਰ ਲਿਖੋ।
- (ਗ) ਪੀ. ਪੀ. ਪੀ. (ਪਬਲਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ) ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?
- (ਘ) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਦੋ ਮੁੱਖ ਭਲਾਈ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।
- (ਙ) ਸੋਸ਼ਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਵਿੱਚ ਵਲੰਟਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਦੋ ਬਿੰਦੂ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ—ਅ

ਨੋਟ :— ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 14 ਅੰਕ ਹਨ। ਇਸ ਭਾਗ ਦੀ ਕੁਲ ਵੇਟੇਜ 84 ਅੰਕ ਹੈ।

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸਕੋਪ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਕੀ ਹੈ ?
3. ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮਿਸ਼ਰਤ ਆਰਥਿਕਤਾ ਮਾਡਲ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਤਰਕ ਆਧਾਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਭਾਰਤ ਦੇ ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
5. ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
7. ਨਵੀਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ 1991 ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
9. ਕੇਂਦਰੀ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

(Hindi Version)

भाग-क

नोट :— प्रश्न 1 अनिवार्य है। कोई आठ प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न के 2 अंक हैं। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 50 शब्दों में दें। इस भाग की कुल वेटेज 16 अंक हैं।

1. (क) विकास प्रशासन को परिभाषित करें।
(ख) विकसित देशों की दो विशेषताओं का वर्णन करें।
(ग) भारत को मिश्रित अर्थव्यवस्था क्यों माना जाता है ?
(घ) नीति (NITI) आयोग का पूर्ण रूप क्या है और इसका गठन कब हुआ था ?
(ङ) राष्ट्रीय विकास परिषद की संरचना क्या है ?

- (च) भारत में सार्वजनिक क्षेत्र पर संसदीय नियंत्रण कौन निर्माण करता है ?
- (छ) विभाग की दो विशेषताएं लिखिए।
- (ज) पी. पी. पी. (सार्वजनिक और निजी भागीदारी) से आप क्या समझते हैं ?
- (झ) पंजाब सरकार द्वारा महिलाओं के लिए दो मुख्य कल्याणकारी उपायों का उल्लेख करें।
- (ञ) सामाजिक कल्याण में स्वैच्छिक एजेंसियों की महत्वपूर्ण भूमिका के दो बिंदु लिखिए।

भाग-ख

नोट :— प्रत्येक यूनिट में से कम से कम एक प्रश्न का चयन करते हुए कोई छः प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न के 14 अंक हैं। इस भाग की कुल वेटेज 84 अंक हैं।

यूनिट-I

- विकास प्रशासन के विषय-क्षेत्र का वर्णन करें। विकास प्रशासन का महत्व क्या है ?
- वर्तमान समय में मिश्रित अर्थव्यवस्था मॉडल और इसके तर्क-आधार पर चर्चा करें।

यूनिट-II

- भारत के नीति आयोग की भूमिका और कार्यों पर चर्चा करें।
- अपने राज्य में जिला स्तरीय नियोजन मशीनरी का वर्णन करें।

यूनिट-III

6. भारत में सार्वजनिक क्षेत्र के विकास और विस्तार पर एक विस्तृत नोट लिखें।
7. नई आर्थिक नीति, 1991 की मुख्य विशेषताओं का वर्णन करें।

यूनिट-IV

8. पंजाब में अनुसूचित जातियों के लिए विभिन्न कल्याणकारी उपायों पर चर्चा करें।
9. केंद्रीय समाज कल्याण बोर्ड के मुख्य कार्यों का वर्णन करें।